

Munkatársak: Bárdos Nándor, Németh Dániel, Szabados György technikusok.

HERENDI ORSOLYA

240. Kiskunhalas, Állatkórház (KÖH 72687)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A HT-120 jelű lelőhely Harkakötönytől mintegy 3 km-re DNy-ra, a Kiskunhalas felé vezető műúttól É-ra, az Állatkórház elnevezésű épületegyüttestől 200 m-re É-ra, egy É-D irányú jelentős földhátan helyezkedik el. A Magyar–Horvát gázvezeték nyomvonalán a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai 2010. március 25–31. között több ütemben végeztek feltárást, összesen 1803 m²-en. A sárga homokos altalajon 36 objektum feltárta rajzolódott ki. A feltárt 36 stratigráfiai egység közül 2 épület, 10 árok, 10 cölöphely, 10 gödör és 1 kút volt. A leletanyag alapján 22 objektum köthető a szarmata telephez, az ismeretlen korúnak meghatározott objektumok száma 14.

A feltárt két épületmaradvány közül csak az egyik esetében látjuk az épület teljes szerkezetét, a másik esetben csak egy cölöphelyet tudtunk feltárni. A lekerekített sarkú, téglalap alakú épületben lesározott, tapasztott padlónak vagy bejáratnak nem találtuk nyomát. A kisebb-nagyobb méretű hulladéktároló gödrök alakja többnyire kerek vagy ovális. Ezek közül egy tálszerű, sekélyen az altalajba mélyedő és 9 méhkas alakú. A kibontott kisebb-nagyobb árokszakaszok többsége egyenes vonalú, metszetük íves vagy többszörösen tagolt. Az ásatás jellegéből adódóan az árkok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan. Az objektumok között szuperpozíciót két esetben tudtunk megfigyelni, ami arra utal, hogy a tanyaszerű telepet egy rövidebb időintervallumban lakták.

A leletek az elsődleges feldolgozásukat követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Pópity Richárd, Szabó Dénes technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

241. Kiskunhalas, Felsőszállás (Bács-Kiskun megye) Sza, N?, Ú

2010 márciusában megelőző feltárásokat végeztünk a Magyar–Horvát gázvezeték nyomvonalára eső régészeti lelőhelyeken.

HT-118 lh. (KÖH 72683): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, egy a környezetéből kiemelkedő, ÉNy-DK irányú magaslaton fekszik. A kivitelezéshez kapcsolódó megfigyelés során a 49+800–50+000 km-szelvények között, a 45–80 cm vastag humuszréteg eltávolítása után objektumfoltok, ill. az 50+000 km-szelvény környékén kézzel formált kerámiatöredékek kerültek elő. A feltáráshoz kapcsolódóan végzett terepbejárás

során, rossz látási viszonyok között, az említett km-szelvények között, 20–60×190 m-es felületen újkori és egyetlen kézzel formát, valószínűleg népvándorlás kori edénytöredéket találtunk. A lelőhely É-i szélén március 25–30. között végeztünk feltárást. A lehumuszolt 1070 m²-ből 420 m² bizonyult régészeti szempontból pozitívnak. A lelőhely Ny-i vége 20 m, a K-i szakasza 17 m hosszán volt régészeti jelenségekkel fedett, középső szakaszának nagy része negatív volt, a magaslat tetején csupán három ismeretlen korú gödör helyezkedett el. A nyomvonalon 16 stratigráfiai egység (11 objektum) feltárta rajzolódott ki a nyesett felszínen; közülük 11 árok, 4 gödör és 1 cölöphely volt. Az objektumok betöltése alapján 11 ismeretlen korú, 5 biztosan újkori volt. A régészeti jelenségek közül a nyomvonal Ny-i szélén három ÉNy-DK irányú árkot és egy cölöphelyet, középső részén három kerek alakú, ívelten szűkülő falú gödröt, a K-i szélén két, É-D irányú, többtagú árokrendszert tártunk fel.

HT-119 lh. (KÖH 72685): A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, egy a környezetéből kiemelkedő, NyÉNy-KDK irányú magaslaton, tájvédelmi körzetben fekszik. A március 25–30. között végzett kutatásunk során a lehumuszolt 1042 m²-ből 709 m² bizonyult régészeti szempontból pozitívnak.

A feltárt 51 stratigráfiai egység (35 objektum) közül 20 gödör, 15 cölöphely, 8 árok, 4 ház, 2 kürtő és 1 kemencemaradvány volt. Koruk alapján 32 szarmata, 1 újkori és 18 korhatározó leletanyag hiányában ismeretlen korú. A lelőhely ÉK-i, nyomvonalba eső szélén került elő az egyetlen ÉNy-DK irányú újkori árok, a többi szarmata településobjektum egyenletes sűrűségben helyezkedett el. Az egyenesen, vagy ívelten szűkülő falú, ívelt aljú kerítő- és vízelvezető árkok a lelőhely középső részétől a DNy-i végéig folyamatosan jelentkeztek. A lelőhely DK-i irányból kerítő árok betöltésében, a nyesési szinttől 5–10 cm-re, több egyedhez tartozó szarvasmarha vázrészeket bontottunk ki, melyek kb. 3 m hosszán jelentkeztek az árkokban. A gödrök általában kerek alakúak, faluk egyenesen vagy ívelten bővülő volt, betöltésükből főként állatcsontok (szarvasmarha, kiskérődző) és kézzel formált fedőkhöz vagy fazekakhoz tartozó töredékek, kisebb számban korongon készített edénytöredékek kerültek elő. Több gödör betöltésében találtunk szilikát- és vassalakot. A nyomvonalon 3 Ny-K hossz tengelyű, téglalap alakú, félig földbe mélyített házhelyet is feltártunk, melyek egymástól 2–7 m-re helyezkedtek el. A három ház közül csak egy esett teljesen a nyomvonalba, melynek közepén egy kerek alakú cölöphelyet bontottunk ki; alapterülete 9 m². Egyik házban sem figyeltünk meg letaposott járósíntet. A lelőhely legjelentősebb objektuma egy ÉÉK-DDNy hossz tengelyű, hosszúka, téglalap alakú, részben letaposott padlójú, 14,8 m² alapterületű műhely volt, melynek É-i és D-i széléhez is egy-egy füstölőt építettek. Az épület Ny-i és K-i szélén 2-2, közepén 1 cölöphelyet találtunk. A füstölők tüzelőgödrei hosszúka téglalap alakúak, egyenesen szűkülő falúak. A füstölőgödörök közül az egyik kerekded, a másik

téglalap alakú volt. A tüzelő- és füstölőgödröket egy 66 és egy 160 cm hosszú, kerek átmetszetű, a füstölőgödör felé enyhén összeszűkülő kürtő kötötte össze. Az említett műhelyből többek között egy korongolt, téglaszínű, talpgyűrűs, bepecsételt díszítésű táltöredék is előkerült.

A házak között egy kemencemaradványt is feltártunk, mely a kivitelezés során elpusztult. A feltáráskor a sütőfelület alá helyezett edénytöredékeket (kézzel formált fazék-, korongolt, téglaszínű hombár- és táltöredékek) egy részét találtuk már csak meg. A táltöredékek egy részén furat és festés nyoma látható. Az állatcsontok és edénytöredékek mellett őrlő- és fenőkötőredékek, ill. egy agyag játékkorong is előkerült.

A leletek az elsődleges feldolgozást követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Botyán Katinka, Bedő Valér és Kajtár Norbert technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

242. Kiskunhalas-Felsőszállás, Dong-éri-főcsatorna (KÖH 69335)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A lelőhely Kiskunhalas belterületétől K-re, a Dong-éri-főcsatorna D-i partján, a Halasi Gazdaság bekötőútjának mindkét oldalán, egy a környezetéből alig kiemelkedő, ÉNy-DK irányú magaslaton fekszik. A lelőhely K-i részén 2010. március 8–17. között végeztünk megelőző feltárást, a lehumuszolt 1206 m²-ből 821 m² bizonyult régészeti- leg pozitívnak. A nyomvonalon 24 stratigráfiai egység (17 objektum) feltárta rajzolódott ki a nyesett felszínen, közülük 15 árok, 8 gödör és egy cölöphely. Három objektumból került elő korhatározó leletanyag, de a felszínen gyűjtött edénytöredékek alapján feltételezhető, hogy az összes régészeti jelenség szarmata kori. A település-objektumok az 53+700–53+950 km-szelvények között egyenletes sűrűségben helyezkedtek el. A megelőző feltárást során az 53+950–54+100 km-szelvények közötti terület régészetileg negatív volt.

A nyomvonalban főként enyhén ívelt vagy szögletes alakú, ívelten szűkülő falú, ívelt aljú kerítő- és vízelvezető árkok kerültek elő, melyek közül két, 250–300 cm széles árok több mint 30 m hosszan esett a feltárási területre. A kisebb számban dokumentált gödrök alakja általában kerek vagy ovális, faluk egyenesen szűkülő vagy ívelten bővülő, aljuk egyenes vagy ívelt volt. Az objektumok betöltéséből állatcsontok és korongolt szürke és téglaszínű edényekhez tartozó töredékek kerültek elő.

Május 14–20. között a fáklyavezeték É-i, a nyomvonalhoz közeli 20 m hosszú területén kutattunk, 57 m²-en. A 60–65 cm között váltakozó humusztakaró alatt egy gödröt és két árokrészletet tártunk fel; közülük csak az egyikből került elő szarmata leletanyag.

A leletek az elsődleges feldolgozást követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Botyán Katinka, Bedő Valér, Kajtár Norbert, Pópity Richárd, Szabó Dénes technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

GULYÁS GYÖNGYI – BENEDEK ANDRÁS

243. Kiskunmajsza-Bodoglár, Égető rét (KÖH 69379)

(Bács-Kiskun megye) I

A Kiskunmajsához tartozó Bodoglár belterületétől DK-re, a Fehértó-Majsai-főcsatorna egyik mellékágát kísérő, egykor gyepes, mára feltört területen, közvetlenül a csatorna D-i partjánál található a HT-19 jelű lelőhely, mely DDK-i irányban egy homokhátra fut fel. A lelőhelyen 2009. október 2. és november 6. között már végeztünk megelőző feltárást a gázszállító-vezeték nyomvonalán, akkor szarmata telep- és temetőrészlet került elő. A kivitelezéshez kapcsolódó megfigyelés során a lelőhelytől D-re azonban újabb objektumok feltárta jelentkeztek a sárga homokos altalajban. 2010. március 17-én a megelőző feltáráson, az érintett 70 m² nagyságú területen, elszórtan 5 ismeretlen korú gödröt bontottunk ki és dokumentáltunk. Az objektumok 30–40 cm vastag humuszréteg eltávolítása után jelentkeztek a sárga homokos talajban. A jelenségektől É-ra, a 8–10 m távolságban 3 m mélyen kiásott csőfektető árok falában eltemetett humuszréteget nem figyeltünk meg, így a mélyebb rétegekben antropogén érintettség nem várható.

Munkatársak: Dankó Judit, Czegléczki Tibor, Szöllösi Géza ásatási technikusok.

DEÁK ANDREA

244. Kiskunmajsza-Bodoglár, Gyulai-dűlő I. (KÖH 69369)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A HT-15 jelű lelőhely Bodoglártól mintegy 0,5 km-re DK-re fekszik, a Kiskunmajsza felé vezető műúttól D-re a Gyulai-dűlő elnevezésű, É-D irányú alacsony földháton. A Magyar-Horvát gázvezeték nyomvonalán 2010. február 8. és március 3. között, a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai több ütemben végeztek megelőző feltárást, összesen 1959 m²-en. A sárga, állatjártatokkal erősen átjárt, homokos altalajon 142 objektum feltárta rajzolódott ki. A feltárt 164 stratigráfiai egység között 4 épület, 95 gödör, 15 cölöphely, 4 füstölő, 3 tűzhely, 25 árok és 3 körárok volt, melyek mind a szarmata kori telephez tartoztak. A telepen a leletanyag hiányában ismeretlen korúnak meghatározott objektumok száma 15.

A hulladékártoló gödrök alakja kerek vagy ovális, ill. egy esetben szögletes volt. A legtöbb tálszerű, ritkán beöblösödő oldalfalú, sekélyen az altalajba mélyedő volt. Nagy számban kerültek elő az ún. méhkas alakú gödrök is, mélységük a jelentkezési szinttől mérve 45–90 cm között mozgott. Betöltésükben a megszokott leletanyagot (kerámiát, patics, állatcsont) találtuk. Három objek-